

- Op 22 augustus 2009 start de jaarlijkse **Ramadan**, voor moslims een maand van vasten van zonsopgang tot zonsondergang. Zwangere vrouwen en chronisch zieken zijn vrijgesteld, maar een aantal onder hen zullen er toch voor kiezen om te vasten. Wanneer de patiënt de vastenregel strikt wenst te volgen en dus geen orale medicatie wenst in te nemen tussen zonsopgang en zonsondergang, moet hij begrijpen dat dit problemen kan stellen voor geneesmiddelen die meerdere keren per dag moeten genomen worden. Problemen kunnen zich vooral stellen voor geneesmiddelen met een nauwe therapeutisch-toxische grens; eventueel kan

overgeschakeld worden op preparaten met vertraagde vrijstelling. Dikwijls stelt men zich ook vragen over diabetespatiënten die vasten. Vasten moet zeker afgeraden worden aan patiënten met type 1-diabetes, patiënten met dreigende diabetescomplicaties, onstabiele of slecht gecontroleerde diabetes en zwangere vrouwen met diabetes. Wanneer diabetici toch beslissen te vasten, dient reeds vóór het begin van de Ramadan een plan voor de aanpassing van het behandelingschema uitgewerkt te worden. De patiënt moet speciaal alert zijn op symptomen van hypoglykemie, en hij moet weten wat op dat ogenblik moet gedaan worden [zie Folia juli 2008].

Medegedeeld door het Centrum voor Geneesmiddelenbewaking

NASALE VORMEN VAN DESMOPRESSINE: TERUGTREKKING VAN DE INDICATIE "BEDWATEREN"

In de Folia van juli 2007 werd vermeld dat in een aantal Europese landen de indicatie "bedwateren (enuresis nocturna) bij kinderen" werd geschrapt voor de nasale vormen van desmopressine (neusdruppels of -spray: Minirin®¹), dit omwille van suggesties van een groter risico van waterretentie en hyponatriëmie na nasale toediening dan na orale toediening (comprimés: Desmopressine Ferring®). Recent is ook in België voor Minirin® (neusdruppels en -spray) deze indicatie geschrapt.

Uit farmacovigilantiegegevens verzameld na commercialisering van de specialiteiten met desmopressine voor gebruik bij bedwateren, o.a. in Frankrijk, blijkt inderdaad dat het risico van hyponatriëmie, waterintoxicatie en convulsies heel wat hoger is na nasale dan na orale toediening (men schat dat het risico van hyponatriëmie 3 tot 4 keer hoger is bij nasale toediening dan bij orale toediening), en dat deze ongewenste effecten frequenter werden gerapporteerd bij kinderen dan bij volwassenen.

¹ Voor de andere specialiteit voor nasale toediening op basis van desmopressine, Octostim®, wordt de indicatie « bedwateren » niet vermeld in de bijsluiter.